Zvezde med poleti cvetočimi trajnicami

Poletja je sicer konec in poleti cvetoče trajnice so se za letos že poslovile. A pri delu s trajnicami vedno razmišljamo dolgoročno, in ne sezonsko. Zato tudi pri snovanju novih saditev potrebujemo vedenje, kaj lahko od določenih trajnic pričakujemo v prihodnjih letih. Zvezdniški status zato med trajnicami zaslužijo le tiste, ki poleg tega, da so v določenem obdobju posebno lepe, ne potrebujejo veliko nege in bodo živele na istem mestu leta in leta. Zato se bomo tokrat posvetili nekaterim takšnim poleti cvetočim trajnicam, ki si zaslužijo, da jih vsekakor vključimo v svoja razmišljanja tudi med jesenskimi saditvami na vrtu.

Besedilo: Jožica Golob-Klančič, univ. dipl. ing. hortikulture in krajinske arhitekture
Fotografije: Mojca Rehar Klančič, univ. dipl. ing. agronomije

Geranija 'Rozanne' potrebuje precej prostora, zato je navadno ne sadimo posamezno, temveč v večje ali manjše skupine, tudi kot pokrovnico. V družbi večjih skupin trav ali grmovnic lahko z njo oblikujemo tudi velikopotezne motive, ki poskrbijo za umirjeno barvitost od konca pomladi pa do prvih mrazov.

Niso lepi samo živopisani nasadi trajnic, temveč tudi takšni, v katerih prevladuje zelena barva v različnih odtenkih. Mlečki (*Euphorbia*) lepo dopolnjujejo enega izmed posebnih zelenkasto cvetočih in dovolj trpežnih slamnikov (*Echinacea purpurea* 'Green Jewel') v mešanem nasadu trajnic.

Maslenice

Enodnevne lilije ali maslenice *(Hemerocallis)* vsekakor spadajo med izjemno trpežne in vsestransko uporabne trajnice. Tisti, ki so jim ljube, lahko izbirajo med najrazličnejšimi barvami in barvnimi kombinacijami, le modre ni med njimi. Tudi velikost cvetja je različna od sorte do sorte, ravno tako višina. Njihova skupna lastnost je, da so izjemno nezahtevne in dolgo živijo.

Prav dobro uspevajo tako v običajnih vrtnih tleh kot tudi na težkih glinastih, kjer morda voda občasno celo zastaja in zaradi tega mnogo drugih rastlin ne bi preživelo. Prija jim polno sonce, a se tudi v polsenci prav dobro obnesejo. V zemlji oblikujejo globoke in močno razrasle odebeljene korenike, ki hranijo vodo in hranilne snovi za hude čase. S svojim črtalastim listjem oblikujejo goste šope, iz katerih izraščajo številna cvetna stebla. Že res, da posamezen cvet obstane le kakšen dan ali dva, a se veliko cvetov odpira postopoma in tako se podaljšuje čas cvetenja posameznih sort tudi na ves mesec ali še več. Cvetje maslenic je ravno tako užitno in z njim lahko ob posebnih priložnostih razkošno okrasimo krožnike.

Za tiste, ki pri zasajanju trajnic radi jemljejo za zgled naravo in naravne cvetoče travnike, je odlična kombinacija trav *(Melica ciliata)* in ene izmed sort krvavordeče krvomočnice z modrikastim nadihom *(Geranium sanguineum)*. Vročina in suša takemu nasadu zlepa ne prideta do živega.

Ena izmed rožnatih sort slamnikov neutrudno cveti vse poletje v družbi z afriško lilijo in konjsko grivo.

V polsenci pod visokim drevjem, v globokih in dovolj vlažnih tleh menda ni bolj hvaležnih in dolgoživih trajnic, kot so kresnice *(Astilbe arendsii* in *Astilbe chinensis)* v mnogo sortah.

Maslenice (Hemerocallis) lahko kombiniramo med seboj, lahko pa jih pridružimo tudi mnogo drugim trajnicam, tako na polnem soncu kot v polsenci.

Ameriški slamnik

Ameriški slamnik *(Echinacea)* seveda ni samo tisti, ki raste po ameriških prerijah, iz katerega delajo imunal in so ga kot zdravilno rastlino uporabljali že Indijanci. Prizadevni žlahtnitelji so vzgojili veliko sort in svet je ameriške slamnike sprejel kot modno trajnico. A kot pri vsaki modi velja tudi pri modnosti trajnic, da se od novosti le malokaj ohrani kot modna klasika. V poplavi sort ameriških slamnikov je veliko takih, ki so sicer na prvi pogled nekaj posebnega, izjemnega, a se hitro pokažejo njihove slabe lastnosti, kot so poleganje ob vsakem močnejšem nalivu, preobčutljivost za zimski mraz, počasno ali nikakršno razraščanje, kratkoživost in še kaj. Vsekakor pa je med prav posebnimi sortami ameriških slamnikov tudi precej takih, ki si zaslužijo zvezdniški status. Te spadajo med nezahtevne, trpežne, dolgožive, dolgo cvetoče in seveda tudi zelo lepe. Med njimi so rožnate, bele, škrlatno rdeče, rumene in celo zelenkaste sorte. Nekatere se odlično ohranijo tudi v vazi kot rezano cvetje. Za dobro uspevanje potrebujejo čisto navadno vrtno prst, bogato z organskimi hranili, in polno sonce ali polsenco.

Hermelike

Hermelike *(Sedum spectabile* in *telephium)* so izjemno priljubljene že dolgo, prav posebno vrednost pa pridobivajo v današnjem času, ko postaja vreme vedno bolj nepredvidljivo in so občasne suše vedno bolj stalnica. Vse hermelike namreč tako racionalno gospodarijo z vodo, da suše zlepa ne občutijo. Okrasno vrednost imajo že mladi poganjki spomladi, pa nastajajoči popki na olistanih cvetnih steblih, ki so tudi kot dodatek šopkom uporabni vse poletje.

Proti koncu poletja se cvetje obarva sorti primerno, od bele prek različnih odtenkov rožnate do bolj ali manj rjavordeče, neonsko vijoličaste ali krem bele. Tudi listje se po barvi precej razlikuje od sorte do sorte, od svetlo do sivo zelene, zeleno rjave do temno vijoličasto rdeče. Ko cvetje hermelik zbledi in s cvetnih stebel odpadejo odmrli listi, ostanejo poraslih javela suha cvetna stebla in ostanki cvetja še vedno čvrsti in kljubujejo vsem vremenskim neprijetnostim še vso zimo. Na njih se slikovito nabirajo kapljice vode ali ledeni kristali in snežni kosmiči. Zato bi jih bilo škoda odstraniti jeseni. Šele zgodaj spomladi bomo vse suhe ostanke porezali tik nad zemljo, da bodo imeli prostor novi poganjki.

Hermelike so zelo uporabne tudi za zasajanje večjih posod, ker so zelo vzdržljive na žgočem soncu in zaradi debelega usnjatega listja z rezervo vode tudi zelo racionalne porabnice vode in torej dobro prenašajo tudi občasno sušo celo v posodah, kjer je zemlja mnogo bolj podvržena izsušitvi kot v odprti zemlji. Če so hermelike posajene na prostem v dovolj globoki zemlji, kljubujejo brez zalivanja vsaki suši, celo tistim, ki so se v zadnjih letih že večkrat pojavile tudi pri nas. Vsekakor pa tudi za hermelike, kot za veliko drugih vrtnih rastlin, velja, da so preizkušene sorte vsekakor mnogo bolj zanesljive kot pa novosti, ki prihajajo na naš trg od

vsepovsod in jih običajni kupci, ki kupujejo predvsem z očmi, hitro pokupijo zaradi izjemnega videza ob nakupu. Zaradi tega je tudi pri hermelikah včasih kakšno razočaranje neizbežno. Zlasti nekatere novejše rdečelistne sorte na primer ob deževnih letih že v normalni vrtni prsti kar zgnijejo, kaj šele v težjih tleh. Tudi trsni rilčkarji in rdeči polži včasih na hermelikah naredijo kar veliko škode. A k sreči teh škodljivcev ni na vseh vrtovih, oziroma jih uspevamo dokaj dobro krotiti tudi z do

Razkošna kompozicija, sestavljena iz večjih skupin hermelik, dresni in drugih trajnic.

V gostem nasadu trajnic se prepletajo cvetoče s strukturnimi. V ozadju pa dominira skupina konjske grive.

Ozkolistni slamnik (Echinacea angustifolia) je divja vrsta ameriških prerij, ki v družbi rožnate dresni (Persicaria amplexicaulis 'Rosea') sooblikuje 'divji vrt'.

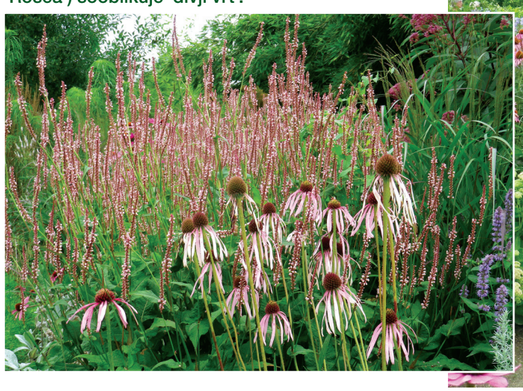

Počivališče v cvetočem nasadu trpežnih trajnic, kjer poleg strukturnih dominirajo hermelike, slamniki in konjska griva.

Eksotični pridih dobi vrt z nežno modrino sorte afriške lilije (Agapanthus praecox 'Headbourne Blue'), ki je odporna proti našim ostrim zimam. Potrebuje pa ta trajnica bogato hranilno prst in dovolj vode. Potem ji ne pridejo do živega niti vroče sonce, niti suh zrak, niti mraz. Seveda je večja skupina učinkovitejša od posamezne sadike.

Za oblikovanje dolgoživih in trpežnih nasadov trajnic potrebujemo preizkušene sorte in asketsko vzgojene sadike, ki so ob saditvi bolj skromnega videza od tistih pomehkuženih in močno gnojenih, a bodo zato gotovo preživele in uspešno rasle. Takšne seveda lahko zasajamo v vseh letnih časih, razen pozimi, ko je zemlja zmrznjena.

narave prijaznimi metodami in lahko preizkušene sorte hermelik gojimo z minimalno nege.

Konjska griva

Konjska griva *(Eupatorium maculatum)* je sitasta poleti in proti jeseni cvetoča trajnica, ki potrebuje kar nekaj prostora. Njena nižja sorta 'Red Dwarf' doseže le okoli 80 cm in jo lahko umestimo že na vsako nekoliko večjo gredo trajnic ali kot posamične majhne skupine med nižje grmovnice. Njeno cvetje je umirjeno rjavo rdeče barve in v kompaktni skupini deluje zelo bogato. Predvsem pa ta trajnica zaradi nezahtevnosti in dolgoživosti zasluži več pozornosti, kot ji je trenutno namenjajo načrtovalci vrtov in javnih zelenih površin, preveč pa jo zanemarjajo tudi domači ljubitelji lepih vrtov.

Krvomočnice

Krvomočnice so že kar precej poznane vrtne trajnice, zastopane z različnimi vrstami in sortami. Vsekakor si med njimi zasluži posebno mesto križanec z izjemno dolgim časom cvetenja *Geranium* 'Rozanne'. To je zelo raščava sorta, katere vsaka sadika pokrije do pol kvadratnega metra ali celo več, zraste v višino 30–40 cm in v modri barvi cveti od konca pomladi pa do prvih mrazov, kar zmore le zelo malo trajnic. Če vmes njeno cvetenje morda omaga, jo samo močno porežemo in v kratkem se obnovi ter spet neutrudno cveti. Kot večina geranij zelo dobro uspeva na polnem soncu ali v polsenci pod drevjem in grmičevjem v navadni vrtni zemlji.

Afriška lilija

Afriške lilije *(Agapanthus)* v naši klimi navadno gojimo kot posodovke, saj spadajo med za mraz občutljive rastline. Do zdaj je žlahtniteljem uspelo vzgojiti le eno selekcijo *Agapanthus praecox* 'Headbourne Blue', ki se tudi v naših zimah obnaša kot prezimnotrdna trajnica in jo zato lahko vključujemo v običajne grede trajnic. Njeni cvetni kobuli so sicer manjši, kot so običajno pri tistih za mraz občutljivih posodovk, in tudi listje je manjše ter bolj ozko črtalasto, a je barva cvetja lepo modra in gotovo nekaj posebnega. Vsekakor je ta trajnica atrakcija na vrtu, ki je zelo dolgo živa in dovolj trpežna, da jo lahko uvrščamo med 'zvezdne trajnice'. Zato pričakujemo, da bo našla pot med ljubitelje posebnih trajnic.

Dresen

Tudi dresni ali persikarije *(Persicaria amplexicaulis)* vsekakor spadajo med trpežnejše in izjemno prilagodljive trajnice, saj dobro uspevajo na polnem soncu ali v polsenci v vsaki vrtni prsti, tudi težki glinasti. Cvetijo izjemno dolgo, vse poletje in še skozi jesen. So zelo medovite in privlačijo poleg čebel tudi metulje. Gosto pokrivajo prostor pod seboj in tako uspešno konkurirajo plevelom. Visoke sorte, tako rožnata kot tudi rdeča, zrastejo okoli 90 centimetrov. Obstaja pa tudi sorta Persicaria amplexicaulis 'Pink Ellephant', ki je šibke rasti in je visoka le približno 20–30 cm.

Trajnice GOLOB-KLANČIČ

Največji izbor trpežnih sadik trajnic v Sloveniji. Vse smo vzgojili v naši vrtnariji na prostem in v navadni vrtni zemlji.

Nizki stroški pošiljanja rastlin na dom.
Brezplačne zasaditvene skice za pri nas kupljene rastline.

http://www.trajnice.com, tel.: 05/307 88 10